

חנה צילק, אלמנתו של ראש העירייה האגדי, מספרת על האדם שמאחורי התפקיד

| צבי צילקר | 1933-2021 |

אשדוד נפרדת מדאש העירייה המיתולוגי

אלפים הגיעו לחלוק כבוד למי שבנה את עיר הנמל • ילדיו מספרים על אבא שלא הפסיק לעבוד • הביוגרף משה דרור על מאות השעות שהעבירו יחדיו • ושלל חברים, קולגות ויריבים פוליטיים על הרגע הפרטי שלהם עם מי שהפך את אשדוד מעיירה קטנה בחולות למטרופולין שוקק • פרויקט פרידה מיוחד // 26-37

פדסום ראשון

תוכנית התחבורה העתידית של העיר

רכבת קלה תתקרקעית בשדרות בני ברית

תחנת רכבת בצפון העיר

נתיב תחבורה ציבורית שיגיע עד מרכז גוש דן

160 ק"מ של שבילי אופניים

האם פתרונות התחבורה לשנת 2040 יחסלו את הפקקים? // אלי לוי, 10

עמית סטלמן, שחקן הכדוריד של הפועל אשדוד, חזר לווטא אחרי שנת הקפאה // 56

טענות לאלימות קשה בחטיבת ביניים באשדוד: ילדה בכיתה ז' חוששת לחזור ללימודים // 18

בפורום לאיכות הסביבה טוענים: מי קולחין שוב הוזרמו לנחל לכיש // 14

BLACK FRIDAY

מדריך השופינג המלא לקניוני האזור // 40

... Ralex is the best

45 שנים של לקוחות מרוצים

RALeX

סוכנות מורשית טויוטה אשדוד

רלקס סוכנות מורשית טויוטה אשדוד, בני ברית, צומת הנמל | טל. 08-8522470

צבי, חנה, אייל, עופר ומיקי צילקר. "אני הייתי הולכת לכל אסיפות ההורים, לצבי לא היה ממש זמן לזה"

חנה וצבי בצעירותם. "הייתי צריכה מורה ללשון"

אלפים הגיעו לנחם את בני משפחת צילקר "אמא לא הפסיקה לאחוז את ידו גם בתקופה הקשה"

במשך 66 שנים הלכה חנה צילקר לצידו של צבי, האיש שנשא אותה לאישה ברחבת מכבי האש בירושלים וסחרף אותה איתו להרפתקת חייהם בחולות של אשדוד הקטנה • השבוע, עם אינספור מנחמים, נפרדה חנה מ"האבא של אשדוד" • שלושת ילדיו, שגדלו בצילה של עיר הנמל, מספרים על האיש שנתן מעצמו לאשדוד באופן טוטאלי: "חיי הציבור היו הבית, העבודה הלכה איתו לכל מקום. הוא ראה את זה כחלק מהתפקיד"

חנה צילקר עם ח"כ לשעבר אילן גילאון. "אנחנו יושבים פה ומבינים כמה אבא היה אהוב" | צילום: צפירי אביב

אלי לוי

אלפים מתושבי אשדוד הגיעו במה לך השבוע האחרון לבית יד לבנים בעיר כדי לחלוק כבוד אחרון לראש העירייה המנוח צבי צילקר ולנחם את שלושת בניו – אייל, עופר ומיקי. מי שניצבה במוקד ימי השבעה הייתה אלמנתו של ראש העירייה המנוח, חנה צילקר (85). חרף גילה המתקדם היא העבירה שעות באולם שהוקצה על ידי העירייה, ישובה בכיסא הגלגלים שלה, עוטה מסכה ומדברת בקול שקט, עייף ממשא השנים ומהאבל הכבד שנפל עליה. בני המשפחה לחצו עוד ועוד ידיים ושמעו אינספור סיפורים של תושבי העיר, שהגיעו בזה אחר זה וסיפרו על הזיכרונות האישיים שלהם מצילקר, על הרגע המיוחד שבו ראש העירייה המיתולוגי הפך את השעות שלהם בעיר לטובה יותר. כך למשל מאיר אבוביץ, שחנך ספריית ילדים ברובע ז' על שמו של ר' בן ציון וארל, הוריו של צילקר, וסיפר על המקום שהיה ה"בייבי" של ראש העירייה. אחד מעשרות פרויקטים קטנים ופינינים חבויות שצילקר הותיר אחריו בעיר, לצד המונומנטים ההיסטוריים עליהם היה חתום כראש עירייה.

והנה נענתה לכל אחד מהמנחמים, אמרה תורה, הזכירה נשכחות ומעת לעת הת־ פנתה לספר מזיכרונותיה שלה, שם הוא לא מתויג כפוליטיקאי שהנהיג את העיר במשך 35 שנים, או כמהנדס עתיר תושייה שלקח עיירה קטנה והפך אותה למטרופולין, אלא פשוט כגבר שבו התאהבה, פעם בירושלים, לפני 66 שנים, כששניהם היו צעירים אידיאליסטים מתנועת הנוער של בית"ר.

"אני זוכרת שהייתי זקוקה למורה ללשון", סיפרה חנה על ראשית היכרותה עם צילקר, שנולד בגרמניה ועלה ארצה כילד קטן. מהתחלה הוא שלט היטב ברזי השפה העברית. "צבי עזר לי ללמוד ואני בתמורה סרגתי לו סוודר. הוא לא רצה, הוא לא הסכים לקבל את הסוודר שסרגתי".

ב־30 באוגוסט בשנת 1955 הבשיל הרז מן של הזוג הצעיר והשניים נכנסו בברית הנישואין. ומה היה המשכן שבו נערך האירוע המכונן? "צבי ואני התחתנו בחניה של תחנת כיבוי האש בירושלים. הכבאים הזיזו את מכוניות הכיבוי כדי שנוכל להעמיד חופה ותזמורת מכבי האש ניגנה לנו. התחנה הייתה מקסימה, נהנינו ושימחנו מאוד".

מביא את העבודה הביתה

צילקר נולד בעיר גיסטרו בגרמניה למשפחה מיוחסת – נצר עשירי של הרב ישראל בן אליעזר, הידוע כבעל שם טוב, מי שהיה אבי החסידות במאה ה־17. הוריו, ציון וארל נמלטו מגרמניה ב־1935 והשתכנו בירושלים. "גרתי במרכז העיר בסמוך למחנה יהודה, ליד הדוידקה, וצבי התגורר לא רחוק ממני", מספרת חנה גור טיינסקי – לימים חנה צילקר.

"הלכתי אחרי צבי במשך 66 שנים", מספרת חנה. "זה כולל לעזוב את העיר שבה נולדתי, את ירושלים, ולעבור למקום חדש שלא היה בו כלום. הגענו לאשדוד כשהכל היה פה חולות ולא היה פה שום דבר. לאט לאט אשדוד נבנתה והפכה למה שהיא הפכה".

אייל צילקר (62, מהנדס אלקטרוניקה ואב לשניים), בנם הבכור של בני הזוג ציי לקר, חווה את המעבר לעיר החולות כילד קטן וצמח עם העיר ועם האב שהפך ל"אבא של העיר". "גדלתי לתוך בית שחיי הצי

חתונתם של חנה וצבי צילקר. תזמורת מכבי האש עשתה שמח

צילקר – תחנות חייו

1933: ב-13 במרץ נולד בעיר גיסטרו שבגרמניה

1935: עלה ארצה והתגורר עם הוריו בירושלים

1955: התחתן עם חנה גוטינסקי

1960: מונה לתפקיד מהנדס העיר בית שמש

1962: מונה למהנדס המועצה המקומית אשדוד

1969: גבר על אבנר גרעין בבחירות לראשות העירייה

1983: הפסיד בבחירות לאריה אזולאי

1988: חזר לכס ראש העירייה ל-19 שנה נוספות

2008: פינה את מקומו בראשות העירייה למספר 2 שלו, יחיאל לסרי

2018: פרש ממועצת העיר אשדוד לאחר קרוב ל-50 שנה

2021: הלך לעולמו ב-18 בנובמבר והוא בן 88

בור היו בעצם הבית. זה אומר שהעבודה נכנסה לבית, אנשים הגיעו אל תוך הבית והכל מתוך כוונה ולא אילוץ. אבא ראה את זה כחלק מהתפקיד".

ומעבר לזה שראיתם את העיר מנוהלת מהבית, הרגשתם אותו גם כאבא?

חנה שומעת וממהרת להתערב: "בוא נגיד שאני הייתי הולכת לכל אסיפות ההורים שהיו להם בבתי הספר, לצבי לא היה ממש זמן לזה".

אייל: "אבא היה טוטאלי בעבודה, אבל הוא גם הקדיש לנו בכל זמן שהוא היה יכול. יותר מזה, כאבא הוא לא ויתר לנו על דברים שהיו חשובים בעיניו. כשהיינו ילדים ונערים נסענו באופן קבוע בימי שישי לירושלים כדי לבקר את הסבים והסבתות שהתגוררו בסמוך לכיכר ציון. לימים, כשגדלנו, עברנו למפגשים קבוי

צבי צילקר עם הנכדים

עים בימי שישי בבית ההורים באשדוד. היה חשוב לו הקשר המשפחתי".

המספר מוביע בספר הטלפונים

מיקי, צעיר הבנים (57, עורך דין ואב לשלושה), שכבר נולד באשדוד, מוסיף: "כמעט ולא ראינו אותו בבית במהלך השבוע כי במשך כל שעות היום הוא עבד ובשעות הערב הוא היה ממשיך לאירועים. כילד אני זוכר את הבית ברחוב רוגוזין, אותו בית חד קומתי שלימים מנחם גלילי עשה אותו משרדים והקים בו את עיתון 'השבוע באשדוד'. אחר כך עברנו לרחוב האלמוגים ברובע ד' שם התגוררנו המון שנים. לפני שנה ההורים עברו להתגורר במע"ר דרום".

אבל אם במהלך השבוע האב היה בעיקר בעבודה, סופי השבוע זכורים לו כרגעי חסד משפחתיים – גם אם במקרה של ציי לקר המחויבות לתפקיד אף פעם לא הרפיה ממנו: "כילדים היינו מטיילים בעיקר בדיונה, שם הוא אהב את החולות ובעלי החיים, בפארק לכיש ובחופי הים. אלה היו המקומות המועדפים עליו. בתור ילדים היינו מסתובבים בעיר ובחורף היינו עוזרים ליד קולטנים והוא בעצמו היה מנקה ומנכש את העשבים. הוא אפילו לא חיכה לעובדי העירייה שיעשו את זה".

אפשר להגיד שהוא גידל אתכם במקביל להתפתחות של העיר. אתם צמחתם מילדים לנערים ולבוגרים והעיר הוסיפה רובע אחרי רובע.

"לגמרי. אני זוכר כילד שחוף לידו היה החוף הדרומי ביותר ושם בחורף היה נוצר אגם כזה שהיינו משחקים עליו. היינו שר מעים בבית על כל פרויקט בנייה חדש שנחנך ונבנה בעיר, מפעל או פרויקט חדש".

אייל: "אבא היה מהנדס במקצועו, אבל הוא היה באמת איש חם שנתן למען אנשים אחרים. תושבים היו מתקשרים הביתה בשעות לא שעות. עכשיו, כשאנחנו יושבים פה השבוע ורואים את כל ההמונים מגיעים ומנחמים אותנו, אנחנו מבינים יותר כמה אבא היה אהוב".

מיקי: "היה לנו טלפון קווי בבית והמספר שלו היה מפורסם בספר הטלפונים – כל מי שהיה רוצה היה מתקשר. אבא היה עונה לכל תושב, למי שאין לו חשמל, לאחר אחר שאין לו מים, לש-

חנה צילקר:
"הלכתי אחרי צבי במשך 66 שנים. זה כולל לעזוב את העיר שבה נולדתי, את ירושלים, ולעבור למקום חדש שלא היה בו כלום. הגענו לאשדוד כשהכל היה פה חולות ולא היה פה שום דבר. לאט לאט אשדוד נבנתה והפכה למה שהיא הפכה"

לישי עם בעיות בשכונה וכן הלאה. וזה חוץ מהמפגשים שהיו לאנשים פה בבית. לאבא הייתה סבלנות אינסופית והוא היה מתייחס לכולם".

לצידו עד הסוף

לפני 11 שנים, כשהיה בן 77, הפסיד צילקר בבחירות ליחידות לרשימה אחרי 33 שנים בתפקיד ראש העירייה (בשתי קדנציות). למרות שהמשיך לכהן במועצת העיר עשור נוסף והיה חבר מועצה פעיל ומעורב בכל נושא שעלה לדיון, זכה ציי לקר לעת זקנה למשהו שלא הכיר מימיו: זמן פנוי. מי שהרוויח מכך יותר מכל היו בני משפחתו.

"פתאום התחלנו לראות את אבא", נזכר אייל. "זה קצת מצחיק כי אבא היה כמעט בן 80, אבל פתאום ראינו את אבא וגם את סבא. שאלו אותי בזמנו אם אנחנו כועדים שם שאבא הפסיד או התשובה שלי הייתה שהוא הפסיד בבחירות, אבל אנחנו הררי ווחנו אותו במשפחה. הייתה לנו השלמה מלאה בהפסד, פתאום הוא ביטא אהבה".

בתקופה האחרונה הלך מצבו של צבי והידרדר לאחר שחלה בסרטן. "אלה היו רגעים קשים. זה לא פשוט לראות את האיש שהלך איתי כברת דרך ארוכה עשרות שנים רבות ככה הולך ורועך", אמרה חנה. "הוא השיל כמעט 20 קילו ממשקלו".

"המצב שלו הלך והידרדר במיוחד אחרי שהוא נפל לפני ארבעה חודשים ולא יכול היה לעשות כמעט כלום", אומר אייל ומבקש לציין שגם בחודשים האחרונים אימו חנה לא עזבה את אביו. "אמא לא הפסיקה לאחוז את ידו גם בתקופה הקשה כל לילה ובמשך כל הלילה. אנשים הגיעו לפה מהוספים בית כדי לראות אותו, כולל עוזרת סוציאלית ואחות. הייתי לוקח אותם לחדר שינה, אבא מנמנם והיא לידו מחוץ קה לו את היד".

ובעוד אנו מדברים על רגעי המשבר בסוף דרכו מגיעה תושבת נוספת של העיר כדי להודות ולשבח – והפעם, דווקא את חנה עצמה, שבמשך קרוב ל-40 שנה נהגה להתגרב בבית העיוורים ברובע א'. "הערצתי את העובדה שאשת ראש העירייה מגיע אלינו ומתגרבת במקום הזה", אמרה הפעילה החברתית לחנה צילקר שבין כל הסיפורים והתודות שקיבלה תורת לבן וזוגה המנוח קיבלה בסיפוק גם את המילים החמות שנועדו לה עצמה. ■

צילקר ואני

- הביקורים בשבת אצל הלן גלבר
- המתיחה שעשה לאופיר לסרי
 - החתונות של העובדים שלא פספס
 - הבדיחות שהריץ עם יחיאל לסרי
 - וחברות הנפש עם אבינעם סרי
 - שהתחילה בזכות חול בנעליים
 - החברים מספרים על האיש שהיה הרבה יותר מראש העירייה
 - צילקר, קווים לדמותו

אלי לוי

אריה אזולאי: ניצחון עם רגשות מעורבים

"הריצה שלי בבחירות והניצחון בשנת 1983 היו עם רגשות מעורבים. לפני כן ניהלתי את מקיף ג' שבו למדו שני ילדיו של צבי צי-לקר, אייל ועופר. זה היה ניצחון לא פשוט בשנים שבהן היה מאבק בין הליכוד של מנחם בגין והמערך של שמעון פרס. צילקר כבר הפך לשם דבר בעיר. הקשר בינינו ושיתוף הפעולה נמשך גם אחרי שפרשתי מהעירייה. בזמנו הקמתי את בית יד לבנים, שהיה המוסד התרבותי הראשון בסיטי, ונשארת בתפקיד יו"ר הדירקטוריון".

• אריה אזולאי, איש חינוך וראש העירייה לשעבר בין השנים 1983 ל-1989.

הלן גלבר: קפה ומאפה, בלי נצק

"עוד כשהייתי יו"ר ועד רובע י"א צילקר ראה בי כאישה לוחמת וכממשיכת דרכו. כשהוא היה מספר 2 ברשימה שלי למועצת העיר הוא אמר לי בלי אגוז: 'הלן, אני חייל שלך'."

"במשך שנים הוא היה מתייצב בביתי כל שבת בשעה 10:00 בבוקר בדיוק עם קלסרים בידו. הוא היה מציג בפניי את התוכניות שבהן לא הספיק לטפל וחשב שאני אמשיך אותן. ילדיו סיפרו לי שבערבי שבת הוא היה מודיע להם שלא יתכננו כלום למחרת כי הוא אצלי. הוא ראה בי כמו הבת שלו."

"הוא אהב עוגות ללא בצק, במיוחד עוגת גבינה. אם הייתי מכינה למשל עוגת תפוחים הוא היה אוכל את התפוחים ומשאיר את הבצק. אחרי שהבנתי את זה הייתי מכינה עוגות בלי בצק כרי שהוא יוכל לאכול הכל. צילקר גם אהב לקרדרות, שוקולדים ומרציפן. בשבת הייתי עושה משלוחים של עוגת גבינה לאשתו חנה."

• חברת המועצה הלן גלבר הייתה שותפתו הפוליטית של צילקר בין השנים 2008 ל-2018.

ליזה ללוצשוילי: חנר גם ברגעים הפשוטים

"יש לי זיכרונות מתוקים במיוחד מצבי צילקר מאז שהכרנו לפני 23 שנים, כשהייתי תחלתי את דרכי בעולם התקשורת. בשנת 2012 צבי עזר לי להפגיש את חברי הטובים בים אופיר לסרי ומאיה קנווולי שחגגו ימי הולדת בתאריכים מקבילים. לבקשתי, צבי צלצל לאופיר והם קבעו להיפגש באחת המסעדות ששריינתי מראש. מאיה הגיעה למקום, זיהתה את החברים הקרובים והבינה שמדובר במסיבת הפתעה כפולה. אופיר הגיע עם צבי ולא הבין איך לראשונה בחייו הצליחו לעבוד גם עליו. כזה היה צבי, מסייע גם ברברים הפשוטים, העיקר לראות עוד חיך על הפנים של חברי ומכריז."

• ליזה ללוצשוילי היא אשת יחסי ציבור ויועצת תקשורת.

ד"ר יחיאל לסרי: היו איתו הרבה רגעי הומור

"היו הרבה רגעי הומור עם צבי שניחן בהומור עצמי טוב מאוד. אני זוכר רגע אחד שגרם לו להתגלגל מצחוק. זה היה במסגרת חגיגות ה-50 לאשדוד. השחקן ננסי ברנרדס סיפר בדיחות על הבמה במונארט. הוא סיפר על מומיה חדשה שנמצאה במצרים הפרעונית שמדענים הצליחו להקים לתחייה. אחת השאלות הראשונות שהיא שאלה: 'האם צילקר עדיין ראש עיריית אשדוד?'."

"רגע מצחיק נוסף שחווייתי איתו היה כששופט בית המשפט העליון בדימוס דליה דורנר (שאגב, התגוררה באשדוד בצעירותה והכירה היטב את צבי) השתתפה באירוע בבית יד לבנים בעיר. כשהצגתי את עצמי בפניה כראש העירייה, היא שאלה אותי בארשת הפנים הרצינית שלה ובחצי הומור: 'אתה בטוח שאתה ראש העירייה? אתה לא נראה לי בדיוק צבי צילקר'."

• ד"ר יחיאל לסרי הוא ראש עיריית אשדוד ושימש לפני כן בממלא מקומו של צבי צילקר ז"ל.

צילקו ואני

אבינעם סרי: טעות בזיהוי בנחירות 1-1969

"ההיכרות והחברות שלי עם צילקו הייתה מהיום הראשון שהוא הגיע לעירייה כמהדנע העיר בשנת 1962. הוא היה מגיע לעבודה עם נעליים גבוהות כדי להסתובב בדיונות ובחולות. אני מדבר איתך על התקופה שהיו פה צריפונים ומעט בתים ב'א' רב', חוץ מזה לא היה פה כלום, רק חול וחול. כשהוא חזר למשרד הוא היה הופך את הנעליים ומרוקן את כל החולות. ראיתי בו בחור עם פוטנציאל שיכול להיכנס לנעליים של ראש העירייה. הוא היה נעים הליכות, נוח לב-ריות, עדין נפש והתאמנו אחד לשני."

"כשהוא נבחר לראשות העירייה בשנת 1969 עשינו את חגיגות הניצחון במרכז ב' בסמוך לבניין העירייה. הפעילים שלנו, שהיו אנשים עממיים, הרימו את אריה קלנג על הכתפיים וק'ראו לו: 'צילקו צילקו'. צבי פנה אליי ושאל מה קורה. אמרתי לו: 'ברוך הבא לאשדוד'. אחר כך ז'וז' אביטן הורה לפעילים להרים את מי שצריך. צילקו קיבל את זה בצחוק ובהנאה."

"הוא היה הולך לכל אירוע. היינו מתחילים בצהרי היום בלוויה ומשם ממשיכים לחתונות ולבר מצוות. היו לנו לפחות שניים-שלושה אירועים בכל ערב. היינו חברים וגם המשפחות שלו היו קשורות זו לזו. הנשים שלנו חברות עוד מתחילת הדרך בשנות השישים."

• **אבינעם סרי היה סגנו של צילקו וחברו הקרוב.**

אופיר לסרי: הפתעה בדרך להסמכה

החלון ושאלתי אותו: 'מה אתה עושה פה?'. הוא ענה לי: 'עב' דנו עליך, אתה באמת חושב שלא אבוא לטקס ההסמכה שלך?'. לפני כמה חודשים הוא ביקש שנלך לקלמה בחוף הים. הוא שנה פרישייק כמו שתמיד אהב, ובמהלך השיחה הוא אמר לי: 'אני הייתי רוצה שיוזכרו אותי כמי שעשה לאנשים טוב'. השתנקתי והעברתי מיד נושא, אבל הוא ידע שהיום הזה יגיע."

• **חבר המועצה אופיר לסרי שימש כראש לשכתו של צילקו בין השנים 1998 ל-2008.**

"צילקו היה האדם החשוב בחיי אחרי הוריי. הוא טיפח אותי, לימד אותי וליווה אותי בכל תחנה בחיים האישיים והציבוריים. בשנת 2007, כשהוסמכתי כעורך דין, הזמנתי את צילקו לטקס שנערך בירושלים, אך הוא הודיע לי שלא יוכל להגיע בגלל לוח זמנים עמוס."

"נסעתי עם בני המשפחה לאירוע המכונן של חיי ובתוך ירושלים, ליד אחד הרמזורים, שמעתי פתאום מישור צופר לי. הסתכלתי ימינה וראיתי את אלברט הנהג ואת צילקו בעצמו. יש לי צמרמורת כשאני נזכר בזה. צילקו פתח את

חיים שייב: סיוור יום א'

"אני זוכר היטב את השיחות שלנו במשרד, את ההליכות המשותפות, את הארוחות במס' עדה הסינית ברחוב נורדאו שהייתה האהובה עליו, וגם את התה שנהג להכין לי בפינת האוכל הצנועה בביתו. אני זוכר במיוחד את התקופה כשהיינו סורקים את העיר ביום ראשון בשעה 6:00 בבוקר ואני הייתי רושם איזה פנס זקוק לתיקון ואיזו מדרכה צריך לשפץ. צילקו היה על ההגה ואני עם העיפרון."

• **חיים שייב הוא יוזר ההסתדרות במרחב אשדוד.**

אריק ז'ורנו: מודה לו עד היום

"צילקו תמיד כיבד כל אחד ואחד מהתושבים וגם את העובדים. הוא הגיע לכל אירוע אליו היה מוזמן והתארח גם בחתונה שלי עם רליה בשנת 1999. 14 שנים קודם לכן צילקו קיבל אותי לעבודה בעירייה ואני מודה לו על כך עד היום."

• **אריק ז'ורנו עובד באגף הפיקוח בעירייה.**

"הכיר את התושבים לפרטי פרטים"

במהלך כתיבת הספר ביקש צילקר לקיים את המפגשים מחוץ לבית, בבתי הקפה ובמסעדות של העיר שכל כך אהב. מהר מאוד התברר לדרור שמדובר במשימה לא קלה בכלל. "אני אספר לך אנקדוטה כדי שתבין את הפופולריות שהייתה לו בקרב תושבי העיר", מספר דרור. "יום אחד אחרי שהקורונה נגמרה הוא הציע שניפגש במסעדת קירה בגבעת יונה. הגענו לשם וישבנו בפינה, אבל אתה חושב שהיה לנו שקט? לא יכולנו בכלל לדבר. בכל רגע ניגש אליו מישהו שהכיר אותו מהעבר, וצילקר הוא אדם מנומס שעונה ומדבר עם כל אחד שפונה אליו. הודעת לי שאנחנו לא יכולים להמשיך ככה כי אנחנו לא מתקדמים."

אז חזרתם להיפגש בבית?
"חכה, שבוע לאחר מכן הוא הציע שנשב בקלמה בחוף לידו. הוא סיפר שבתוך בית הקפה יש חדר פנימי שלא נכנסים אליו אנשים. אתה חושב שהיה לנו שקט שם? ממש לא. אנשים ראו אותו מבחוץ והגיעו עד אליו כדי לשאול לשלומו. כל בן נאדם שלחץ לו את היד צילקר שאל מה שלומו, מה שלום אחיו, אביו, אימו, מה עם העבודה ומה קורה אפילו עם קרוביו. ההיכרות שלו עם האנשים והדקויות שהוא נכנס איתם היו פנומנליות. הוא היה זוכר את האנשים בפרטי פרטים גם אם פגש אותם לפני הרבה שנים. אם הייתי עובר איתו ברחוב והוא היה

למרות שההודעה על מותו לא הפתיעה אותי, היה לי כאב בלתי מוסבר, כאילו שהלב מתפלח"

"כל בן אדם שלחץ לו את היד צילקר שאל מה שלומו, מה שלום אחיו, אביו, אימו, מה עם העבודה"

בשנתיים האחרונות בילה משה דרור, המנהל לשעבר של מחלקת הפרסום בעירייה, מאות שעות לצידו של צבי צילקר, ראש עיריית אשדוד המיתולוגי שהלך לעולמו בשבוע שעבר. דרכיהם של השניים, שעברו יחד בעירייה בעבר, הצטלבו בשנית לאחר שצילקר ביקש מדרור לכתוב את הביוגרפיה שלו. "הייתי אומנם עסוק בכתיבת הביוגרפיה של סגן ראש העירייה לשעבר מרקו אשכנזי, אבל הכנתי שלישיות נכבדה כמו צבי צילקר אי אפשר להגיד לא", מספר השבוע דרור. "היה לי ברור שקיבלתי הזדמנות לכתוב ספר על הדמות המשמעותית ביותר בעיר."

צבי צילקר ז"ל אומנם לא יזכה לראות את הספר שבו כרוכים חייו בחייה של עיר הנמל, אך דרור סבור כי מדובר בקריאת חובה לכל תושב באשדוד. "הספר ברובו גמור ובקרום הוא ייצא לאור", הוא אומר. "זה ספר מרתק שחייב להיות בכל בית בעיר. הספר מספר גם את סיפורה של אשדוד מאחר וצילקר עמד בראשות העירייה במשך רוב שנות קיומה של העיר. כשאתה אומר 'צבי צילקר' אתה בעצם אומר 'אשדוד'."

"היה לו מה לומר על כל דבר"

מאז פרש משה דרור לגמלאות הוא הוציא דוקטורט בנושא שיתוף הציבור ברשויות מקומיות, הפך לדובר הפורום הציבורי לאיכות הסביבה, והחל לכתוב ביוגרפיות. לפני כשנתיים הוא קיבל פנייה מצילקר, שביקש להיכנס לסדר היום העמוס שלו. "צילקר שמע שאני כותב את הביוגרפיה על מרקו אשכנזי והודיע לי שאני זה שאכתוב גם את הספר הביוגרפי על חייו", מספר דרור. "ברגעים הראשונים אמרתי לו שאני עסוק, כי הייתי בעיצומה של כתיבת הספר על אשכנזי, אבל צילקר נתן לי להבין שזה מה שיקרה."

ואכן, בסיום כתיבת הספר על אשכנזי, שהיה סגנו של צילקר והשתתף במבצעים נועזים במהלך שירותו הצבאי בסיירת מטכ"ל (ביניהם מבצע "סבנה" שבו ירה בשוגג על ראש הממשלה לשעבר בנימין נתניהו), התפנה דרור למשימה הבאה. "היה לי קשה לסרב להצעה לכתוב ספר על האיש שהיה לאגדה באשדוד", מספר דרור.

במהלך כתיבת הספר אובחן צילקר כחולה בסרטן ודרור ליווה אותו גם בחודשים האחרונים לחייו. "הייתי חלק בלתי נפרד מסדר היום של צילקר בשנה וחצי האחרונות", מספר דרור. "חשבתי שאני מכיר אותו טוב, אבל במהלך העבודה על הספר גיליתי שזה רק הקצה של הקצה ממה שאני מכיר ממנו."

החברות בין השניים נרקמה כבר בשנת 1987 כשדרור שימש כפרסומאי של צילקר ובהמשך עבד במחלקת הדוברות והפרסום של העירייה. "החברות שלנו הייתה מעבר לעבודה", מספר דרור. "היינו נפגשים לעיתים קרובות". בחודשים האחרונים הם הפכו לשכנים לאחר שצילקר ורעייתו חנה עזבו את ביתם ברחוב האלמוגים ורכשו דירה חדשה ברובע מע"ר דרום, שם היה משקיף ממרפסתו על העיר שבנה במו ידיו. "על כל דבר היה לו מה להגיד", מספר דרור, המתגורר בבניין סמוך. "הוא היה מביט על הבנייה מסביב, צופה לכיוון המרינה והנמל והיה לו ברור שהוא היה חלק ממקימי כל הפרויקטים האלה."

יש פרויקטים שהוא הצטער עליהם במרחק הזמן?

"יש המון פרויקטים שצילקר היה שלם וגאה בהם ויש גם דברים שהוא אמר שהיה עושה אחרת היום. הוא היה מיוחד במינו בראייה שלו למרחק. הוא ראה מה שאחרים לא מצליחים לראות, וזו הייתה הגרולה שלו כבר לפני 50 שנה. אין אדם שלא עושה טעויות, אבל כשבוחנים את כל מפעל חייו הטעויות האלו מתגמרות."

צבי צילקר
1933-2021

משה דרור, מחבר הביוגרפיה על צבי צילקר ז"ל:

"הוא דיבר בגובה העיניים עם גדולי האומה ועם האדם הפשוט ברחוב"

הפגישות הארוכות במרפסת במע"ר דרום ממנה השקיפו על העיר, הישיבות בבתי הקפה שהופרעו על ידי המעריצים ואינספור העדויות והמסמכים הפכו את כתיבת הביוגרפיה של ראש העירייה לשעבר לחוויה בלתי נשכחת • דרור ליווה אותו ברגעיו הקשים ותיעד את סיפור חייו שהוא בעצם הסיפור של כולנו • "היה חשוב לו לסיים את הספר גם כשמצבו הידרדר", הוא מספר

אלי לוי

פתרונות שינוע ותחזוקה

ארגז משא
עם עגלה מתקפלת
35 ק"ג

99
ש"ח
מק"ט KR-0350

ציודית מתקפלת
שומרת על חום וקור
למשך שעות!
בגדלים שונים

16 ליטר
33.5/33.5/16
119
ש"ח
מק"ט 0016

38 ליטר
35/55/20
199
ש"ח
מק"ט 0038

עגלת יד דו מצבית
מתקפלת

139
ש"ח
מק"ט TOT70

עגלת יד דו מצבית
כושר העמסה עד כ-250 ק"ג

699
ש"ח
מק"ט T10558

סניף מושב חצב - המיידים 87 דרומית לצומת כנות
08-8596597 קו מוביל, זמין וראשי:

כל-בו
לחקלאי ולגינה

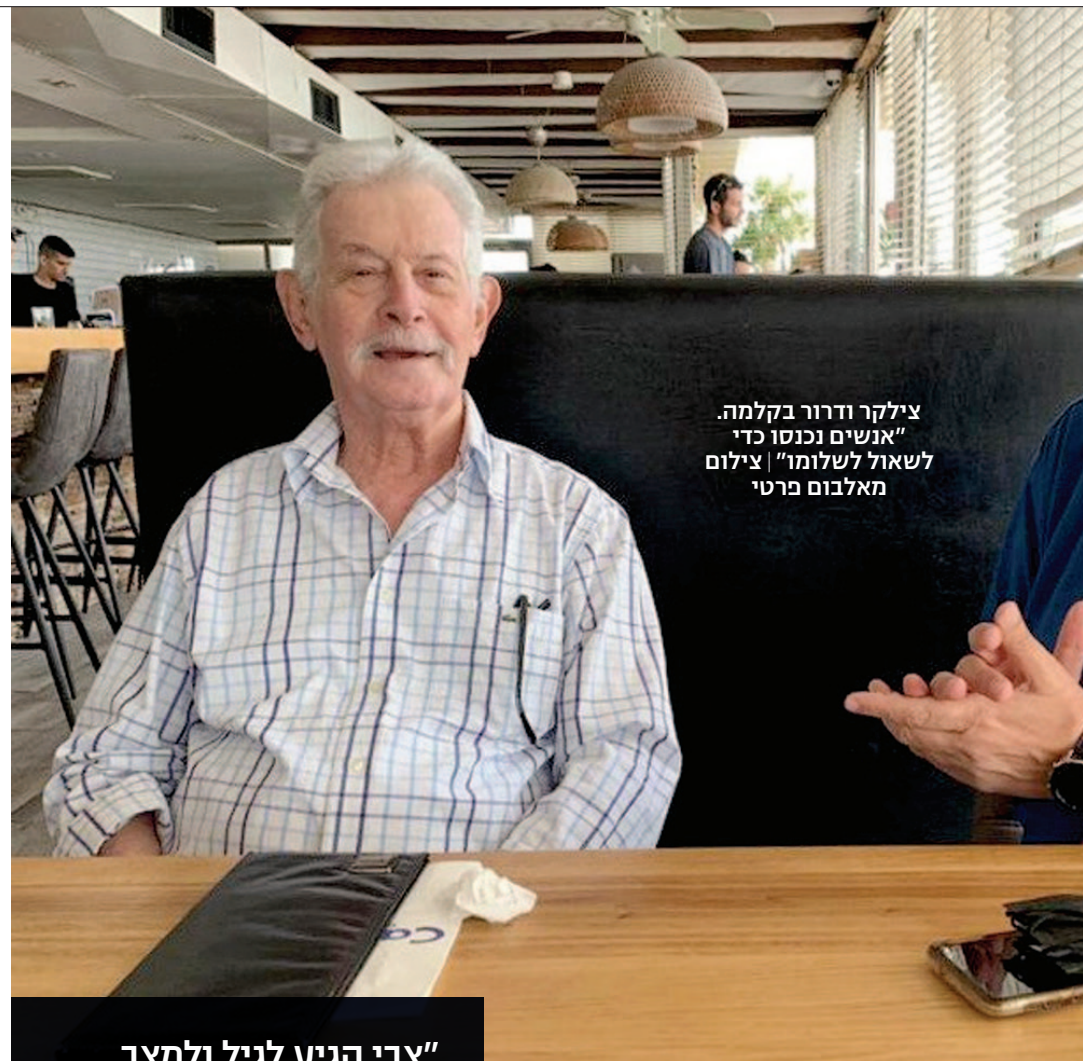
*המחירים כוללים מע"מ. בתוקף עד 1.12.2021 או עד גמר המלאי. אין כפל מבצעים. החברה רשאית להפסיק את המבצע בכל עת ואינה אחראית לטעויות דפוס ושינויי מחירים במודעות השונות. התמונות להמחשה. ט.ל.ח.

לאומית שרותי בריאות מרכינה ראשה על לכתו של

אינג' צבי צילק
אדם יקר, חבר נאמן ועטור זכויות

משתתפים בצערה הכבד של המשפחה
ושולחים את תנחומנו הכנים

ציונה אליאש
מנהלת מחוז דרום
וצוות העובדים

צילק דרור בקלמה.
"אנשים נכנסו כדי
לשאול לשלומי" | צילום
מאלבום פרטי

**"צבי הגיע לגיל ולמצב
רפואי שחייב אותנו
להתקדם עם הספר וזה
היה חשוב לו מאוד"**

**"צבי ראה מה שאחרים
לא מצליחים לראות וזו
הייתה הגדולה שלו כבר
לפני 50 שנה"**

החליטו לקרוא לקרית התרבות ברובע מע"ר צפון על שמו, אבל הספר יהיה ההנצחה האמיתית של שמו בגלל שהוא מספר את קורות חייו. את הבשורה על מותו של צילק קיבל דרור מאייל, בנו של צילק, שכמו אחיו לקח חלק פעיל בסיוע לתחקיר על הספר. "ביום חמישי לפנות בוקר אייל השאיר לי הודעה שזה נגמר", נזכר דרור. "באותו רגע הרגשתי כאב חזק. למרות שההודעה לא הפתיעה אותי כי מצב של צבי היה ידוע, היה לי באותם רגעים כאב בלתי מוסבר. הרגיש לי כאילו שהלב מתפלת. עברתי על פני הארון שלו שהוצב ברחבת העירייה ואחר כך בלווייה, והייתה הרגשה באוויר שמשהו שקשור לאשדוד נגמר. זה עצב בלתי נתפס. אנשים נפטרים ומתים, אבל באמת שצילק לא היה איש רגיל. מדובר באחד בדורו. למחרת הלווייה שיחזרתי המון מהשיחות שהיו לנו, ישבתי עם עצמי וחשבתי על השיחות האחרונות שהיו לנו במגוון נושאים ועניינים".

נחנית לכתוב את הספר?
"מאוד, בשבילי זה היה כבוד גדול. לשבת עם האיש הענק הזה זו הייתה חוויה שקשה לתאר במילים. הוא היה איש חזון, עם מבט קרימה להפיכתה של אשדוד מכפר קטן לעיר החמישית בגודלה בארץ, עם כל הפרויקטים האדירים שהוא הפיק והוציא לפועל".

לסיום, תן לנו טעימה מאחד הסיפורים בספר.
"חביבי, בשביל זה תצטרך להמתין שהספר ייצא לאור. יהיה לך הרבה מה לקרוא והרבה סיפורים שלא סופרו מופיעים שם". ■

פוגש אנשים באקראי – אין מצב שהוא לא מכיר את המשפחה, ההורים, הילדים ומי לא. אז עברתם להיפגש על המרפסת? (צוחק) "ממש כך".

עברתם יחד שנים, היו סיפורים שהצליחו לה- פתיע אותך?

"המון. שמעתי אותו מספר לי את הסיפורים והתחלתי לחשוב איך בן אדם יכול להגיב למצבים שבהם הוא היה. כשאתה יושב איתו ונחשף למסמכים יוצאי דופן ולהמון עדויות, אתה מבין עד כמה הסיפור שלו מיוחד".

מספרים עליו שהיה בקשר עם מנהיגי המדינה, אבל גם איש של העם. איפה אתה רואית את זה אצלו?

"צילק הוא איש שנגע באנשים וזה היה סוד הקסם שלו. הוא היה בקשר עם מנהיגי המדינה והעיר וגם עם האיש הפשוט מהרחוב איתו הוא דיבר בגובה העיניים. הוא היה קשוב לכל אחד בצורה מטורפת, עבר שעות רבות מעלות השחר ועד לשעות הקטנות של הלילה".

הוא היה איש ליכוד שנבחר לראשונה בימי שלטון העבודה. זה לא בלם אותו?

"יש חלק בספר שמספר על העניין הזה. כראש עירייה הוא השאיר את הדעות הפוליטיות שלו בצד. צילק היה מתקשר עם כולם ומכבד את כולם. הוא דיבר בגובה העיניים עם ראשי המדינה ממפא"י שהעריכו אותו, עם החרדים שתמיד הלכו איתו ועם אנשים שונים ממגזרים שונים".

"הוא לא עצר גם כשמצבו הידרדר"

בחודשים האחרונים, כשמצבו הבריאותי של צי- לקר הידרדר, היה ברור לשניהם שהם צריכים להזיז דרו כדי לסיים את העבודה. "ראיתי שצילק חולה, הבנתי היטב את המצב והאצתי את כתיבת הספר כמה שרק יכולתי". מספר דרור. "התרוצצתי כמו משוגע כדי לעשות את העבודה, אפילו הספקתי לבשר לו שסיימתי לכתוב את הספר. הוא מאוד שמח לשמוע שסיימתי את הכתיבה. הוא הגיע לגיל ולמצב רפואי שחייב אותנו להתקדם, וזה היה חשוב לו מאוד. הוא השקיע המון בהכנת הספר ולא נעצר גם כשמצבו הידרדר לקראת הסוף. נכון שבעירייה